NÚMERO 135

DESEMBRE 2003

Butlleti Estel Negre

ÒRGAN D'EXPRESSIÓ I COMBAT DE L'ATENEU LLIBERTARI ESTEL NEGRE

ELS SET DE SALÒNICA

El 26 de novembre, després de més de cinquanta dies en vaga de fam, els cinc presos vaguistes i altres dos més van ser alliberats. L'alliberament es va produir únicament quan l'estat de salut dels presos ja era extremadament crític, quan pesaven menys de cinquanta quilos i els problemes de salut que es provocaren als seus organismes eren irreparables. L'Estat grec va decidir d'alliberar-los quan els metges van admetre que estaven a punt de morir. Mentrestant, els principals periòdics de l'Estat espanyol omplien les seves pàgines amb la mort de Floquet de Neu, un exemple clar de la poca difusió que els mitjans de comunicació van dedicar i dediquen a la situació d'aquests joves. Probablement tingué a veure el fet que els detinguts siguin considerats anarquistes, cosa que immediatament és aprofitada per molts per a traduir-lo com a «terroristes». El «crim» dels detinguts a Grècia —pel qual ja porten sis mesos empresonats i corren el risc de ser condemnats a penes que van de set a 25 anys— ha consistit a participar en una manifestació durant la reunió dels caps d'Estat de la Unió Europea, el passat juny a Salònica (Grècia). De res no han servit les declaracions en contra de les accions violentes d'algú dels detinguts o l'esclaridor vídeo on s'observa com la policia canvia la motxilla d'un d'ells per una altra amb explosius (podeu veure el vídeo en: www.nodo50.org/salonica). La criminalització està servida. S'han proposat donar fi a les mobilitzacions que qüestionen l'ordre establert. Dels trets de Göteborg a les detencions de Salònica, passant per l'assassinat de Carlo Giuliani a Gènova o la irrupció de policies disfressats de manifestants violents a Barcelona, sembla ser que els governs de l'«Europa de les Llibertats» s'han posat d'acord: cal esclafar la protesta com sigui. No tenim cap dubte que s'acosten temps dolents per a la llibertat d'expressió i per a la discrepància. Però no és amb por com aconseguiran imposar-se: mentre hi hagi una injustícia, sempre hi haurà algú que la denunciï.

Ateneu Llibertari Estel Negre

Set companys nostres (entre ells dos d'espanyols, un de Burgos i un d'Aranjuez) fa més de cinquanta dies que estan protagonitzant una duríssima vaga de fam per reclamar la seva llibertat. Van ser empresonats el passat mes de juny arran dels disturbis que es van produir entre manifestants i cossos repressius durant la cimera de la Unió Europea que es va celebrar a la ciutat grega de Salònica. Els companys van ser empresonats acusats d'actes de terrorisme. Segons la policia, el terrorisme pel qual estan empresonats i pel qual poden ser condemnats fins a 19 anys de presó és haver participat en els enfrontaments entre manifestants i policia, en les destrosses contra entitats bancàries i haver llançat còctels molotov. Vaja, vaja ni el règim franquista dels darrers anys era tan dur contra els manifestants «violents». *Cago* en Déu!, sempre que hi ha greus disturbis entre manifestants i policia només són uns els que reben càstig per la seva puntual violència. Els manifestants contra aquest contradictori i caòtic ordre polític i socioeconòmic que pateix la humanitat són els únics que acaben humiliats i copejats, i amb els ossos en aquesta institució que diuen és per reinserir anomenada presó. Gairebé cap policia que copeja i tortura —que tothom sap com les gasten; n'hi ha prou a recordar la seva brutal actuació a Gènova— rep el mateix tracte per part dels anomenats Estats democràtics i de dret.

El famós i misteriós «11 de setembre» està servint d'excusa per impulsar l'imperialisme ianqui i la reacció integrista, però sobretot per reduir les llibertats i els drets socials i polítics dels pobles. Molts països han endurit les seves legislacions antiterroristes, criminalitzen els immigrants i tothom que qüestiona l'ordre imperant. Ara ja no són només terroristes les bandes armades que no miren prim a l'hora de dur endavant la seva lluita, sinó també la gent que es manifesta per defensar-se de les moltes agressions a les quals està sotmesa.

En el capitalisme d'avui dia tot és mercaderia i tot val a l'hora de fer negoci a costa de la major part del poble. I fer front a aquesta situació de manera directa et pot dur a ser empresonat i a ser considerat un terrorista. La lluita contra el terrorisme és la lluita contra l'autoritarisme i el capital voraç.

Secretaria general de CNT de Palma

ARA MÉS QUE MAI: AUTOVIA NO!

Amb el nou Pla de carreteres que vol imposar l'actual Govern Balear es pot començar a preveure què és el que tenen pensat per a Mallorca aquests polítics i els seus amics del «Gran Capital».

Amb l'excusa del gran parc automobilístic que hi ha a l'illa (que és d'escàndol) volen construir la ja famosa autovia entre Manacor i Inca, fer altra via de cintura a Palma, altre carril en l'autopista d'Inca a Palma, allargar fins a Llucmajor l'autopista de s'Arenal i continuar l'autopista d'Inca fins a sa Pobla. Aquests servidors del «Gran Capital» preparen uns bons negocis per a ells i per als seus amics, ells sí que en saben. Els grans constructors (que segurament vindran de la Península), els no tan grans (illencs), els propietaris de *rentacars*, els fabricants de cotxes i els especuladors de torn, estan que es freguen les mans. El perjudici majoritari serà el seu benefici.

Nosaltres pensem que aquest no pot ser el desenvolupament del transport, ni de les infrastructures, ni de l'urbanisme i molt menys de l'ambiental i el social. El desenvolupament automobilístic ha tocat fons i és hora d'apostar per un transport públic de qualitat. L'èxit del tren de Manacor ha de ser precedent perquè aquest transport sigui el progressiu substitut al desenvolupament automobilístic en massa. És hora que el poble que encara creu en el significat d'aquest terme, posi cartes en l'assumpte i es mobilitzi per a demanar un transport públic de qualitat i el més assequible possible. A Mallorca manquen més trens i tramvies i no autopistes, és totalment irracional el brutal desenvolupament del parc automobilístic que tenim (gairebé un cotxe per habitant). De nosaltres depèn el model territorial, social i ambiental que volem. Només el poble organitzat sense jerarquies ni aprofitats pot parar el Pla de carreteres i imposar ordre allà on es vol imposar caos. Per això és molt important l'exemple de mobilització, participació i organització que està donant la Plataforma Autovia No. La Plataforma està agrupant gran part del poble que no està d'acord amb l'actual model territorial i de transport. És per això que aquesta coherent mobilització popular li està donant tanta por a l'actual Govern Balear i el perquè de la seva reacció repressiva (retirada de les multes als costitxers ja!), tot això és una ona que no controlen i que els està espenyant el *xiringuito*.

La mobilització i l'organització popular, al marge d'aspirants de poder i de manipuladors, és el motor de canvi i justícia que necessitem; i no el monopoli dels polítics professionals al servei dels capitalistes de torn.

Ara més que mai: autovia no!

Confederació Nacional del Treball de Palma

VIII JORNADES LLIBERTÀRIES

Tothom ho diu, les Jornades d'enguany han sortit rodones. Hem rebut infinitat de felicitacions i, la veritat, és que estem ben contents dels resultats, tant d'assistència, com de participació i també econòmicament (enguany no hem perdut diners, però tampoc no n'hem guanyat; tant se val, l'objectiu de les Jornades no és aquest). Agraïm de tot cor, com cada any, a tots els participants el seu ajut desinteressat. Ja estem pensant en les Jornades de l'any vinent (si teniu idees, ja sabeu on som!) i ben segur que les millorarem. No volem repetir el desastre de les faltes d'ortografia, degudes a la incompetència de la impremta, que va sollar el cartell d'enguany, un dels més macos i llampants que hem fet fins ara. Bé, res pus, només desitjar-vos salut i que us encoratgeu a participar en la preparació (amb idees, projectes, ànims..) de les properes Jornades.

SEMBRANDO LA ESPERANZA

Vam iniciar les Jornades retent un petit homenatge al moviment magonista mexicà. Després d'inaugurar una exposició fotogràfica sobre les comunitats camperoles d'Oaxaca que vénen impulsant pel Consejo Indígena Popular de Oaxaca (CIPO), que reivindica el llegat de l'anarquista mexicà Ricardo Flores Magón, vam veure l'interessant vídeo *Sembrando la esperanza*, un documental fet pels mateixos pagesos on ens expliquen qui són, com funcionen les comunitats i les dificultats a què s'enfronten. Amb la finalitat d'ajudar-los a difondre i a continuar la seva experiència en la mesura de les nostres possibilitats, hem constituït al nostre-vostre Ateneu un grup de suport i de denúncia de la repressió que pateixen. Doncs, ja ho sabeu; els interessats, que passin pel local i així podrem sumar esforços.

SOFTWARE LLIURE

El segon acte de les Jornades va ser dedicat a les noves tecnologies. Ricardo Galli, professor de la UIB, va oferir una molt interessant conferència sobre la història i l'evolució del *software* lliure. D'aquells pioners que obrien camins des de petits garatges ençà fins a Linux, Galli va anar desgranant una aventura força desconeguda per a la immensa majoria de gent, tot llançant a l'aire una denúncia: els usuaris no li devem res, a Bill Gates; la seva empresa, Microsoft, no ha fet altra cosa que aprofitar-se del treball d'altres per enriquir-se i intentar de monopolitzar, mitjançant una mena de dictadura mundial, l'ús i gaudi de les noves tecnologies. Enfront d'això, Galli no va cansar-se d'insistir en la necessitat de fomentar Linux com a l'alternativa a la cobdícia i la manipulació de Microsoft. Una conferència, i posterior debat, que va obrir els ulls a més d'un sobre un tema que resulta imprescindible de conèixer.

DEU ANYS DE ZAPATISME

El dimecres de les Jornades vam tenir a Mariana Norandi, periodista del diari mexicà *La Jornada*, presentant *Crónica de una rebelión. Diez años de zapatismo*, segona producció audiovisual del seu periòdic. El documental arrenca el gener de 1994, quan l'EZLN s'alça en armes a San Cristobal de las Casas, important ciutat de l'Estat de Chiapas, el mateix dia de l'entrada en vigor del Tractat de Lliure Comerç d'Amèrica del Nord (TLCAN). A partir d'aquí, s'hi resumeix en dues hores l'evolució del moviment i de les seves reivindicacions (els contactes amb el Govern mexicà, els Acords de San Andrés, la Marxa sobre Mèxic, els *caracoles*, les Juntes del Bon Govern...). Després de la projecció del vídeo, i amb la sala gairebé plena, van tenir temps d'un petit col·loqui amb Mariana Norandi, qui ens va explicar, a través de la ronda de preguntes, com es viu el zapatisme des de Mèxic, que significa ser indígena i, sobretot, l'alè d'esperança que han suposat aquests deu anys de zapatisme per a altres moviments populars indígenes, que com ells, lluiten perquè se'ls en reconegui els drets sobre la terra, a l'educació i a l'autogovern. L'acte va ser presentat i moderat per na Maria, membre del Col·lectiu de Suport a Chiapas de Mallorca (chiapasmallorca@latinmail.com).

HUMANISME LLIBERTARI I POÈTIC

... I va arribar Jesús Lizano. «Va arribar, va mirar i va vèncer», és clar. El seu recital poètic, en el qual va anar intercalant reflexions, anècdotes i disquisicions, va ser una fidedigna experiència poètica compartida per tots els assistents. Com Jesús Lizano vam recuperar el valor de la poesia, que és bàsicament per a ser escoltada i participada. Tots van ser una mica poetes, si més no per uns moments, i vam accedir a la dimensió estètica que habita sota el pesat i embullat realisme que impera

sobre el quotidià. Despertar aquesta sensibilitat adormida és el major mèrit del nostre poeta.

JOSÉ COUSO, CRIM DE GUERRA

Davant d'un públic que abarrotava la sala, Javier Couso va denunciar, en el mar de les Jornades, el Govern dels Estats Units i el seu còmplice, el Govern espanyol, com a responsables de l'assassinat de José Couso, son germà. Ens va informar també de les últimes notícies pel que fa a la denúncia interposada davant l'Audiència Nacional i dels actes que es preparen per continuar amb la campanya. Javier va deixar patent la voluntat de la família de seguir endavant amb la denúncia malgrat les nombroses pressions a les quals es veuen sotmesos perquè abandonin la lluita per aconseguir esclarir les responsabilitats d'aquest crim de guerra. El periodista Toni Bonet, presentador i moderador de l'acte, per la seva banda, va posar l'accent en la necessitat de fer altra mena de periodisme, menys servil i més compromès. Després es va obrir un participatiu debat.

L'endemà, prop d'un centenar de persones es va concentrar davant la seu del Partit Popular a Palma per fer sentir la seva protesta per l'assassinat de José Couso i solidaritzar-se amb la seva família en l'exigència d'investigació i de justícia. S'hi va llegir un comunicat escrit per Javier Couso i es va «decorar» la porta de la seu del PP amb cartells sota el lema: «José Couso assassinat». Quan fa gairebé vuit mesos de la seva mort, i malgrat els esforços del Govern per enterrar el cas, la memòria de José Couso segueix viva; una memòria que molesta als poderosos de la rapinya imperialista i als seus canalles sequaços locals.

RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA

El dissabte horabaixa, entrant en la recta final de les Jornades, vam tenir a Santiago Macías, coautor, juntament amb Emilio Silva, del llibre *Las fosas de Franco* (Temas de Hoy), que ens va parlar de les desaparicions i dels crims de molts dels nostres avis. És la feina de l'Asociación para la Recuperación de la Memoria Histórica (ARMH), intentar recuperar els cossos dels assassinats durant la dictadura franquista, que van ser mal enterrats a fosses comunes, i l'objectiu és no oblidar, ni a ells ni a la història d'aquest país. Va ser una xerrada molt interessant, d'aquestes que et fan pensar una mica, i a tots ens va fer ganes llegir aquest llibre de referència. *Las fosas de Franco* es divideix en dues parts: en la primera, Emilio Silva ens explica la història del seu avi, i dels altres tretze homes que van ser assassinats, pels falangistes, la matinada del 16 d'octubre de 1936. No va haver-hi judici, ni acusació, ni tan sols van poder dir adéu a les seves famílies; els seus cossos van restar, durant 64 anys, en una fossa de Priaranza del Bierzo. En la segona part, Santiago Macías ens descobreix una altra Espanya de Franco, la de la terra tacada de sang i plena d'homes i de dones morts pels feixistes. Santiago Macías és un home senzill, entranyable, que coneix el que conta, i que no vol venjança, com ara diuen els del Govern espanyol; simplement creu, com molts altres, que cal recuperar la memòria històrica a fi i efecte que mai no es repeteixin els mateixos errors. Durant la xerrada Macías ens va explicar els entrebancs que posa l'Administració a la feina d'ARMH i la responsabilitat de l'Estat en el tema; els estudis arqueològics, antropològics, històrics, forenses i jurídics que calen; els problemes legals i metodològics que tenen; les reaccions dels familiars dels desapareguts i de la gent en general sobre aquest assumpte tan delicat; la por que encara desferma els anys de la repressió en els nostres grans, etc.; i tot acompanyat d'anècdotes, increïbles unes, esgarrifoses altres, humorístiques algunes, totes, però, interessantíssimes. L'acte també ens va servir per conèixer els historiadors locals que intenten fer feina en aquest tema de la memòria històrica.

FESTA DE CLOENDA

I, com és habitual, les Jornades van finalitzar amb una festa al Cafè Lisboa. Enguany vam tenir les actuacions escèniques de Buffons Teatre, que ens va interpretar tres *esquetxos* divertidíssims de temàtica clarament «llibertatària», com diria el nostre enyorat Ocaña, i de Miquel Àngel Llonovoy, que ens va delectar amb un monòleg, tanc de birra en mà, d'allò més sucós i còmic. La part musical va estar representada per Chus Santana, que va fer reflexionar el personal amb les seves cançons i *corridos* anarquistes, i per Wonderbrass, que ens va deixar exhausts i xops de suor després de cantar i ballar els temes d'aquest combo de culte de música *dixiland*. I vam acabar dedicant la festa i les Jornades al nostre company Héctor Pavelic que, quan llegireu aquestes línies, camparà com podrà per les terres xilenes que el van veure néixer... Sort, Héctor!

MANIFEST PER LA CONTINUÏTAT DE SOMRÀDIO

Davant la decisió del Govern de les Illes Balears, anunciada pel conseller d'Educació i Cultura, de tancar l'emissora Somràdio, les persones adherides a la plataforma Som i Serem manifestam que:

1. D'ençà que es va crear, Somràdio ha tingut un paper fonamental com a plataforma de promoció d'autors i intèrprets de les Illes Balears, de tots els estils i gèneres, i ha estat una eina clau en la difusió de la música feta en la nostra llengua. Així mateix, ha acomplert amb professionalitat i rigor les tasques informatives pròpies d'un mitjà de comunicació públic i s'ha convertit en un referent per a molts de ciutadans de les Balears, amb uns índexs d'audiència que en alguns moments han fregat els 20.000 oients. Si s'arriba a consumar el tancament de l'emissora, no només desapareixerà l'únic mitjà radiofònic que emet en llengua catalana per al conjunt de les Balears, sinó que, a més, els creadors musicals de les nostres illes ho tindran molt més difícil per fer arribar el seu producte a la societat. Aquesta situació perjudicarà tots els elements vinculats a la indústria discogràfica de les Balears: autors, intèrprets, estudis d'enregistrament, etc. I també la producció cultural en general, atès que Somràdio fa promoció de totes les manifestacions artístiques i culturals a través d'entrevistes, convocatòries(exposicions, representacions teatrals, cinema...), espais monogràfics...

2. El fet que Somràdio emeti sense la cobertura legal adequada no en justifica el tancament. L'adopció d'una mesura tan dràstica només s'entendria en el cas que Somràdio suposàs una competència deslleial per a les emissores comercials; no és el cas, però, ja que Somràdio només emet publicitat institucional. D'altra banda, la justificació del tancament per raons legals topa amb la legislació en matèria lingüística, d'acord amb la qual el Govern hauria de mantenir l'emissora en funcionament. Tancant Somràdio, l'Executiu incompliria, entre d'altres, els articles 3, 13 i 14 de l'Estatut d'autonomia i els articles 2, 4, 27, 29 i 31 de la Llei 3/1986, de normalització lingüística a les Illes Balears. Un Govern que assumís plenament els seus deures legals en matèria lingüística, en lloc de tancar Somràdio, hauria de fer les gestions necessàries davant el Govern espanyol per solucionar els problemes de cobertura legal de l'emissora.

3. L'argument que amb el tancament de Somràdio el Govern estalviarà 151.000 euros es converteix en un insult a la intel·ligència i a la dignitat de la ciutadania si tenim en compte que el mateix Govern que esgrimeix aquest argument té previst, per exemple, invertir 1,4 milions en la delegació territorial de RTVE, 4 milions en l'adquisició de Costa Nord i 6 milions en un equip ciclista.

4. El tancament de Somràdio suposarà l'acomiadament dels més de deu professionals que hi fan feina com a redactors, locutors o tècnics. La destrucció que fa el Govern dels llocs de feina d'aquestes persones resulta difícilment justificable si es té en compte que l'executiu inverteix importants quantitats de doblers en mitjans de comunicació aliens a l'Administració autonòmica i que ja es financen a través dels pressuposts de l'Estat.

5. En un estat modern i pretesament democràtic, la societat civil no pot consentir les dues fases de censura que ha aplicat el Govern sobre Somràdio: primer prohibint cançons i suprimint o modificant notícies, i llavors directament tancant l'emissora.

Per tot això us convidam, com a particulars o entitats, a afegir-vos a les nostres reivindicacions.

Plataforma Som i Serem per la continuïtat de Somràdio

EL FINAL DE LA PARTIDA?

Els següents textos continuen la polèmica que sobre Savater i el nacionalisme es va engegar fa uns números en aquest butlletí. Volem agrair sincerament les col·laboracions dels lectors, ja siguin en forma d'articles o de respostes a articles. En aquest sentit voldríem apel·lar al bon criteri dels col·laboradors pel que fa a l'extensió dels textos; per part nostra, considerem que l'extensió recomanable hauria d'esser d'un màxim de tres fulls. Per garantir el debat viu i la lectura de les postures enfrontades en els debats, tractant-se aquesta d'una publicació mensual, el butlletí publicarà, si és possible, les contestes de la redacció o dels seus redactors en el mateix número que es publiquin les cartes o articles dels col·laboradors aliens a la redacció del butlletí. Volem dir, finalment, que desitgem potenciar debats i polèmiques de tota casta, però debats i polèmiques d'idees; per això pregaríem als col·laboradors que prescindissin dels atacs personals i evitessin els insults; hem de criticar, d'atacar les idees, no les persones.

En general, en els col·legis i en les universitats ens inculcaren unes idees molt capcioses sobre els professionals de la Filosofia: ens els imaginem com uns barons probes, lliurats a la reflexió i a l'ensenyança, solitaris en el bon consell i en la conducta íntegra. I la veritat és que, de fet, un gran nombre d'aquests ciutadans meditabunds «deixaven molt a desitjar», com sol dir-se.

Joan Fuster

0

Reconec que escriure aquest «miserable» escrit em produeix un cert dolor, un dolor verament corporal, perquè donava per fet que aquesta puta polèmica sobre el nacionalisme era una cosa de diaris com *La Razón*, *ABC* o *La Vanguardia*, i que mai de mais no la veuria reproduïda en l'única publicació llibertària de Mallorca, ja que pensava que aquest tema estava resolt des de feia temps. És clar que estava del tot equivocat.

Així, aquest escrit és rèplica a un altre d'Ignasi De Llorens titulat «Valga'm Déu!», publicat en el número 129 d'aquesta revista, i també de la miserable resposta titulada «El ressentiment i el deliri com a ideologia», que el mateix De Llorens va fer d'un article de Montserrat Alcaraz Vich titulat «La *Gauche Divine* teoritzant resulta patètica», publicats ambdós en el número 132.

1

No sé si Ignasi de Llorens és professor de Filosofia interí, ni m'importa. Només el conec de servir copes en un conegut bar de Palma i sempre me les ha servides bé. A més, jo venc d'una família de cambrers, de casiners, i per això puc dir amb orgull que em sembla una gran professió. Per tant, no hi ha res personal en tot el que diré a continuació, no hi ha cap atac contra la persona De Llorens, perquè no la conec prou com per sentir-ne res personal en contra.

2

Jo no som professor de Filosofia ni adolescent ni faig feina al CAPRABO, per ara, i per això no vull entrar en el fons de l'obra d'aquest «filòsof» que, per dir-ho en poques paraules, ni em va ni em ve.

Una altra cosa diferent és la seva actitud política quant al conflicte del País Basc. Certament, reconec que estar amenaçat de mort pot canviar la perspectiva i pot fer que no vegis les coses amb serenitat, amb la serenitat suficient per a poder emetre opinions encertades sobre un conflicte que t'afecta tan personalment. En *La pelota vasca*, en canvi, hi ha Eduardo Marquina, que no només ha estat amenaçat sinó que ha sofert un atemptat que li ha deixat seqüeles inesborrables, que sí que ofereix reflexions tranquil·les i raonables, que es troben a anys llum dels nostres estimats «filòsofs».

Ara bé, la postura política de Fernando Savater no és, des del meu punt de vista, un atac contra el terrorisme ni contra el nacionalisme, entesos així, genèricament. És un atac contra el nacionalisme basc. I, a més, fica a tothom dins el mateix sac i reprodueix d'una manera absurda i infantil l'esquema de bons i dolents tan recorregut pel govern ultra del PP: Nacionalisme = terrorisme / Solució = aniquilació.

Tot això està molt bé si tu ets redactor en cap de *La Razón*. Però tant Savater com De Llorens semblava que no ho eren, redactors de *La Razón*. De Llorens, concretament, és un membre destacat de l'Ateneu Llibertari Estel Negre, valga'm déu! Què putes fa relliscant perillosament per la pendent més putrefacte del nacionalisme? Perquè, diguem-ho clarament d'una puta vegada: al País Basc, a Catalunya, efectivament hi ha nacionalistes, però com deia Joan Fuster:

> Els «nacionalismes» no emergeixen en el buit. Cada «nacionalisme» s'articula com a tal en funció d'un altre «nacionalisme»: conflictiu amb ell. Seria inimaginable un «nacionalisme» sense un altre enfront[1].

I si això és efectivament així, per què no en parlen Savater i De Llorens? Quina ceguesa mental, intel·lectual i política els duu a ignorar les arrels d'un conflicte, sobre el qual, malgrat tot, es veuen en coratge de pontificar? Per què s'obliden (voluntàriament?) d'aquest altre nacionalisme, d'aquest nacionalisme espanyol que forma part del conflicte i que, encara diria més, l'ha creat? Per què es posen al costat de l'elefant i denigren amb insults la puça? Per què volen esclafar la puça?

No, Savater i De Llorens no critiquen «el» nacionalisme; critiquen «un» nacionalisme, i es posen, en el cas de Savater d'una manera molt clara i evident, del costat del nacionalisme que té un Estat, un exèrcit, una policia, un sistema judicial, una *brunete mediàtica*, que el defensen enfront de petites puces nacionalistes que malden per subsistir entre el terratrèmol del nacionalisme d'Estat i de la globalització econòmica mundial. Perquè també cal dir-ho clar: el liberalisme econòmic és, juntament amb el nacionalisme d'Estat, un dels grans enemics de les opcions identitàries, i just per això decep molt que persones que es diuen llibertàries, com De Llorens, no es banyin una mica per a defensar la diversitat cultural del nostre petit planeta i es posin de part d'aquests grans liberals que només defensen la Democràcia quan aquesta els va a favor, per a recórrer a la força quan això no és així. Recorda, De Llorens, declararen una guerra per lluitar contra el petit nacionalisme tant o més que contra el moviment llibertari, i bombardejaren Guernika i Barcelona per tal que es visualitzés perfectament contra qui estava declarada aquella guerra, aquella guerra que guanyaren i aquella derrota que ens feren pagar amb sang i molts de morts i de la qual, de qualque manera, tu i jo en som fills.

I ara tu, De Llorens, oblides que el PNB va lluitar al nostre costat i vols ignorar que aquells que ens liquidaren en nom d'un nacionalisme tronat i estantís són els mateixos que es manifesten amb Fernando Savater, amb la mateixa bandera que onejava a El Alcázar de Toledo, la mateixa bandera que va entrar a la Barcelona ocupada el febrer de 1939, la mateixa bandera que durant aquella llarga dictadura ens amenaçava des de totes les institucions estatals i municipals: la bandera dels botxins de la República, la bandera dels botxins de la revolució llibertària, la bandera dels botxins de Catalunya.

Per tant: crítica al nacionalisme? Tota la que vulguis i més, perquè seguint a Joan Fuster un altre cop, podem afirmar que el nacionalisme és «nacionalitis», una espècie de malaltia mental que assetja els homes a molts moments de la seva història. Ara bé, tu, De Llorens, només veus petits furóncols dels petits nacionalistes de les petites nacions, i et negues a veure la gran infecció que pateixen els nacionalismes d'Estat; la qual cosa resulta ser molt curiosa en una persona radicalment llibertària com tu: valga'm déu!

3

Tothom té dret a canviar d'opinió, tothom té dret a viure la seva vida com millor li plagui. Però penso que és necessari reproduir ara algunes cites d'un article de Savater del 1977, que crec que poden donar una mica de llum sobre tot els que està passant.

La violencia que se pertrecha de armas, que consulta mapas, que paga jueces y verdugos, que levanta cárceles: la violencia que se presenta como antídoto de una «mala naturaleza», egoísta y asocial, que hay que domeñar hasta el aniquilamiento, una mala naturaleza tan presente en el rebelde que no se doblega ante los poderes establecidos como en el desaprensivo industrial que no renuncia a enriquecerse con el sudor de los oprimidos. La violencia así planificada es siempre *estatal*: se propone aniquilar lo que «es» pero no «está», o sea, lo que se resiste a ser convertido en *institución universal*, sea ética, política, subjetiva, etc. (...)

La cruzada contra el terrorismo puede dar a los Estados el nuevo tipo de oxígeno bélico que necesitan para subsistir. (...)

El estéril humanismo hipócrita se preocupa ante todo por lo que le ocurre a la víctima del terrorista, como si éste hubiese inventado la muerte y el terror; pero nosotros podríamos preguntarnos qué le ocurre al terrorista mismo que aprieta el gatillo. Esta es la respuesta: se convierte en *soldado*. Soldado: a sueldo. ¿Quién paga o pagará soldada de violencia, dado que toda soldada debe ser de un modo u otro pagada? Y, aún más grave: ¿cuándo sabrá ese soldado que ya ha recibido la licencia desmovilizadora? (...)

No menos estimulante es escuchar las palabras que el camarada Carrillo dedicó a su público en la entretenida verbena del PCE, cuando afirmó que «tras la amnistía, ya nadie tendría derecho a invocar motivos políticos para cometer delitos". Mira por dónde la democracia española va a ser la primera en abolir el delito de intencionalidad política, tal como ya se ha logrado en fórmulas de democracia más avanzadas que las occidentales, tales como las de la Europa del Este. Sí, ciertamente: al leer estos recortes de prensa y escuchar a estos líderes populares, incluso quienes más alejados nos encontramos de sus postulados quisiéramos poder colocar sobre la tumba de Ulrike Meinhof y sus camaradas un fresco puñado de rosas rojas[2]. (...)

Andreas Baader

Aquestes *roses roges* que Savater va posar sobre la tomba d'Ulrike Meinhof el 1977, encara són fresques? Penso que sobren els comentaris.

4

Una altra cosa que m'ha sorprès moltíssim de l'article d'Ignasi De Llorens, és que caigui en el tòpic en el qual han caigut moltes vegades les esquerres, sobretot els comunistes, l'última expressió de la qual que recordo és del mateix Julio Anguita, quan encara era secretari general del PCE i coordinador d'EU, segons el qual això del nacionalisme català era i és una cosa de burgesos, i que De Llorens hi afegeix que «prevenia (sic) de les sagristies i dels aplecs excursionistes amb el que s'educava sanament a la joventut sana».

Sincerament no sé què pensar: ignorància, mala fe, les dues coses a la vegada?

Només un nom, un sol nom, bastaria per a enderrocar d'una puta vegada aquest tòpic. I aquest nom és Francesc Layret i Foix (1880.-1920)[3]. Efectivament, Layret era

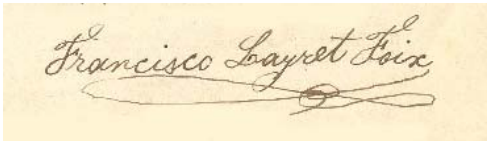

de família benestant i era nacionalista, però morí assassinat per defensar la CNT i els

seus dirigents. Per tant, a ca una puta amb aquest tòpic!

I, per favor, tampoc no t'oblidis d'Andreu Nin, que no va morir de vell ni a Salamanca ni a Berlín, i que va teoritzar[4], sempre des de l'esquerra, sobre la qüestió nacional. És clar que potser em diràs que Nin era comunista. Sí, ho era, i va morir assassinat pels comunistes. I què? Però era català i no tenia cap complex d'inferioritat per aquest fet; al contrari. Va creure, sempre des de l'esquerra, en una Catalunya lliure i va traduir al català algunes de les novel·les clàssiques de la literatura russa, perquè creia en el futur de la nostra llengua, i no com altres... desanimats, espanyolitzats, idiotitzats, acomplexats, que van encalçant na Maria per sa cuina, una cuina com més allunyada millor: a la selva Lacandona, per exemple[5].

5

Però parlem de la CNT. La més gran organització llibertària creada a l'estat espanyol i que resulta que té una N així de grossa en el seu nom. Una N que significa nacional i, a més, té una Federació Regional de Catalunya. Tot això, pensant-ho bé, ens estalviaria de fer moltes disquisicions. La CNT participa d'una idea nacional, hi participa tant, valga'm déu!, que fins i tot la incorpora en el seu nom des del mateix moment de la seva fundació l'any 1911. Per tant, l'ombra del nacionalisme és allargada, tan allargada que ni els suposats internacionalistes anarquistes i llibertaris se n'han pogut sostreure fins ara. I quin nacionalisme és aquest? L'espanyol, per suposat, ja que molts infeliços anarquistes encara es pensen que és més internacional que el català.

És clar que dins la pròpia CNT això va produir tensions i malestar, perquè no podia ser compartir ideologia nacional amb personatges tan sinistres com Menéndez y Pelayo, Américo Castro, Menéndez Pidal, Antonio Ballesteros, Ramiro de Maeztu, Manuel Azaña, etc. Però les coses són així com són i no d'una altra manera.

I per això encara sobta més que De Llorens no comenci la seva crítica del nacionalisme per una autocrítica, per una autocrítica sincera d'una punyetera vegada i no vulgui fer-nos combregar amb rodes de molí ni fer-nos empassar l'equació: Nacional + Socialisme = Nacionalsocialisme = Hitler. Això, De Llorens, no és jugar net; és més, això és jugar brut, molt brut. Primer cal rentar la pròpia roba abans d'exigir que els altres vagin pel món nets i polits

Perquè tothom té morts dins el seu armari. S'ha matat en nom del nacionalisme, és cert i debatut. Però, De Llorens, també s'ha mort en nom de la democràcia, del feixisme, del cristianisme, del socialisme, del comunisme, del sionisme, de l'islamisme, del liberalisme, de l'imperialisme, del colonialisme i, és clar, de l'anarquisme. I si no pregunta-ho al teu vell camarada català Joan Peiró[6], que ho denuncià a la premsa confederal arriscant la pròpia vida.

6

A més, posats a comparar, si el nacionalisme basc i català tenen res a veure amb Hitler, per què no hi té res a veure l'indigenisme que s'està estenent per Chiapas, per exemple? Per cert, l'Ateneu Llibertari Estel Negre, a les seves VIII Jornades Llibertàries, sota el títol genèric de «Deu anys de zapatisme», ha presentat un vídeo titulat *Crónica de una rebelión*. De Llorens, seria molt interessant que ens

expliquessis per què els catalans no tenim dret a la rebel·lió i sí el tenen els zapatistes, per què els catalans no tenim dret d'existir i sí en tenen els indígenes de Mèxic o Guatemala. Realment seria molt interessant que ens ho expliquessis fil per randa.

Cal xerrar clar d'un puta vegada: l'internacionalisme comença a casa, la solidaritat es dóna als qui tens al costat i no només als que són a milers de quilòmetres. Cal ser valent i acceptar que aquí també hi ha motius de revolta, que també hi ha indígenes que volen subsistir i ser respectats i sobreviure en aquest gran sotrac que és la liberalització econòmica portada fins a les darreres conseqüències, i no riure-se'n, d'una manera prepotent, des d'un suposat cosmopolitisme (espanyol) que a l'únic que deixa en ridícul és a qui el practica. Riure's dels dèbils sempre ha estat un exercici de covards que no s'atreveixen a riure's dels poderosos, i al final l'únic que aconsegueixen és ser els bufons de la cort, de la cort dels poderosos, de la cort dels porcs.

Però encara hi ha més. Aquest De Llorens, valga'm déu!, del qual en parlem tant avui, és el mateix que el dia 10 de novembre passat, sota el títol genèric de «Sembrando la esperanza», després d'un documental i d'una exposició titulades *Magonisme avui*, va fer una xerrada sobre el tema del magonisme. I alguns es preguntaran: i què putes és això del magonisme? Bé idò:

El magonismo, a través de muchas de sus acciones, proclamas, artículos, programas, rebeliones, asambleas, se muestra como un movimiento vinculado a la tradicional lucha de resistencia de las naciones indígenas. Esta vinculación entre resistencia indígena y magonismo es parte de una tradición socialista y se presenta determinada por el comunalismo de los pueblos indios[7].

Valga'm deu! Nacions i socialisme surten gairebé junts en aquesta cita. He de fer l'idiota i parlar de nacionalsocialisme? Valga'm deu, De Llorens! Però si tu mateix has dit: «Que es pugui ser nacionalista i socialista alhora és un invent portat a terme per Hitler». Idò, què putes hi pintes tu en tot això del magonisme? De Llorens, no t'entenc si no t'expliques millor! I no em surtis amb la comèdia aquesta que els indis són els indis i els putes catalans són els putes catalans, i que no té res a veure una cosa amb l'altra. Perquè sí que té que veure, De Llorens, i molt que té que veure!

7

Però és que, a més, De Llorens, amb la seva *neura* antinacionalista (només d'Euskadi i Catalunya, per suposat), llança a les escombraries tota la tradició federalista i de lliure associació que es troba a la base del pensament anarquista i llibertari. I jo em demano: riure les gràcies als espanyols com Savater, és suficient motiu per renegar de tot aquest pensament llibertari? Quina obcecació mental ha fet que De Llorens no pugui ni intuir que les llibertats nacionals són una de les llibertats bàsiques propugnades pels clàssics del pensament anarquista?

Vegem, però, què diu Bakunin:

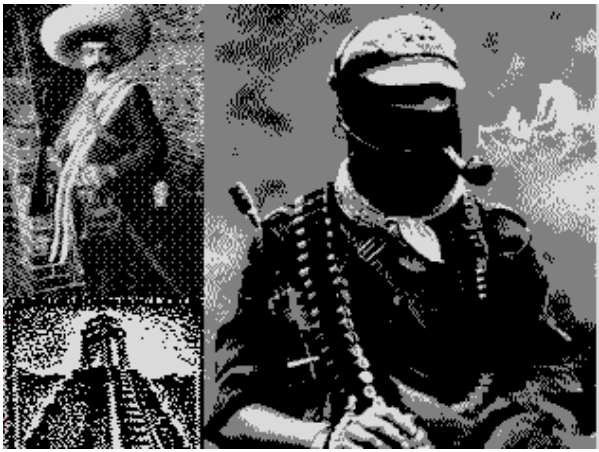

Queremos plena libertad para todas las naciones, con el derecho a una plena autodeterminación para cada pueblo de acuerdo con sus propios instintos, necesidades y voluntad. Todo pueblo, como toda persona, sólo puede ser lo que es, e indudablemente tiene el derecho a ser él mismo[8]. (...)

No admitiendo otro principio que el de la libre federación de los individuos en comunas, de las comunas en provincias, de las provincias en naciones y, finalmente, de las naciones en los Estados Unidos de Europa, y después en los Estados Unidos del Mundo. (...)

Reconocimiento del derecho absoluto de cada nación pequeña o grande, de cada pueblo fuerte o débil, y de cada provincia o cada comuna, a una completa autonomía, dado que la constitución interna de tales unidades no es una amenaza para la autonomía y la libertad de sus vecinos. (...)

Del hecho que un determinado territorio forme parte de una Estado –aunque se haya unido a ese Estado por su propia y libre voluntad- no se deduce que esté en la obligación de permanecer para siempre ligado a él. (...)

El derecho de libre unión, así como el derecho a la secesión, son los primeros y más importantes de todos los derechos políticos; faltando estos derechos, una confederación sería simplemente una centralización disfrazada[9]. (...)

Per tant, no penseu que s'avindria molt més amb el pensament llibertari mostrar-se favorables a la lliure determinació dels pobles, que fer el joc als nacionalistes espanyols? No cal ser nacionalista català o basc per a veure clar això; basta tenir una mica de sensibilitat i un cert respecte per la llibertat. No, De Llorens, no cal ser nacionalista per a això: només cal tenir un mínim de dignitat.

Una sociedad que se basara en la libertad de todos no podría ser jerarquizada: es necesariamente federalista. (...)

Considerando que toda ley no es [illegible] impuesta desde fuera sino una [illegible] inherente de las cosas, Bakunin [illegible] poder afirmar que los [illegible] centralizados no han surgido de una evolución conforme a la ley, porque resultan de lo arbitrario; lejos de haber nacido de determinaciones que les son propias, deben su existencia a un Absoluto por definición ilusorio y engañoso, de la cual proviene su organización desde arriba hacia abajo. Toda sociedad, en cambio, que siguiera su propio camino sin ser desviada ni por la teología ni por la metafísica, ambas portadoras de lo Absoluto, se encaminaría hacia la federación, que es el orden mismo de los átomos, cuyas acciones y reacciones se combinan hasta el infinito. (...)

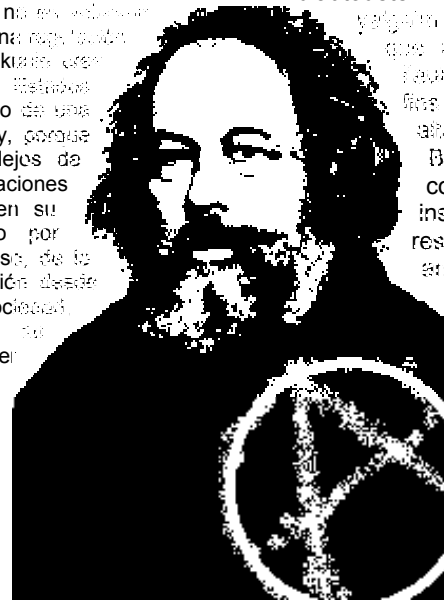

Para realizar una federación de comunas agrarias autodirigidas, Bakunin había contado con las aspiraciones nacionales de los pueblos oprimidos, en especial los eslavos que, por ser «la raza más oprimida», no podía menos que construir la más amplia y la más libre de las democracias[10]. (...)

Tota comunitat té el dret absolut de ser lliure, autònoma de viure, i en aquest dret totes les comunitats són solidàries en tal grau que no és pas possible violar aquest principi respecte a una sola d'elles, sense posar simultàniament en perill a totes les altres[11]. (...)

Bé, idò, ho torn a repetir: per què abandonar d'una manera tan gratuïta aquests principis? Ressentiment i deliri? Qui està ressentit i qui delira? Aquesta prepotència, tan cara a molts nacionalistes de tots els pelatges, sembla que s'ha encomanat a molta gent que diuen que no ho són.

De Llorens, si cal lluitar per la llibertat contra l'autoritarisme, no és reforçant els nacionalismes la manera més adient de fer-ho, però de cap de les maneres ens podem carregar, així tranquil·lament com ho fas tu, tots aquests principis bàsics sobre les llibertats dels pobles. Ja sé que molts dels teus col·legues d'Euskadi i també d'aquí (tots ells espanyolíssims, per suposat), neguen l'existència dels pobles i han posat de moda, per tant, que si no hi ha pobles ni nacions, per què volem el principi d'autodeterminació? Però, De Llorens, [illegible] déu!, aquests canalles sí que reclamen el seu dret a l'autodeterminació i neguen [illegible] i tot el dret d'existir als altres. Ja hem vist que Bakunin pensava el contrari i, per tant, no cal insistir en què el teu ressentiment i el teu deliri antinacionalista i contrari a la llibertat dels pobles, no té res a veure amb el pensament anarquista.

Considera Pi y Margall que el gobierno, aunque pasajero, es una necesidad. Y esa fue sin duda su equivocación. Parecida a la de Costa que pedía un cirujano de

hierro para curar los males nacionales. Careció del arranque decisivo para atacar la mixtificación del Estado. Claro está que Pi busca la manera de dividirlo, subdividirlo, descuartizarlo y hacerlo polvo para llegar a su destrucción completa, total[12].

No creus que aquest camí que assenyalava Pi i Margall, és molt millor i s'adiu més amb el tarannà llibertari, que els estats autoritaris i centralitzats?

8

La partida no s'acaba, el que s'acaba és aquest miserable escrit. Perquè la partida, com he dit, continua a molts llocs on la injustícia i la manca de llibertat són el pa nostre de cada dia: aquesta partida es juga a Chiapas, a l'Iraq, a Algèria, a Bolívia, però també a Euskadi i a Catalunya. Que els arbres no ens impedeixin veure el bosc! Que el terrorisme internacional (tant el dels conductors suïcides, com el dels que disparen a la nuca, com el d'aquells que amollen bombes de fragmentació sobre poblacions indefenses) no ens impedeixi escoltar el clam de llibertat de molts pobles!

Acceptem el principi d'autodeterminació sense por, sense complexos, i condemnem la violència i la mort! I siguem un poc coherents i conseqüents, i que el ressentiment i el deliri no deformin la nostra mirada sobre la crua realitat, una distorsió que a vegades ens impedeix veure les mancances d'aquí i només ens deixa fixar en les mancances de llocs remots i allunyats.

I no puc acabar d'una altra manera que amb una cita més de Joan Fuster:

En un instant d'eufòria arribo a suposar que tot funcionaria millor si ells –«elles»- renunciessin a ser «nacionalistes», i no ens obliguessin a ser «nacionalistes» als altres... Una il·lusió passatgera, ai!...[13]

Subcomandante Miquel Flaquer

En algun lloc de la Serra de Tramuntana de Mallorca (Catalunya)

Notes

1. Joan Fuster. *Contra el nacionalisme i altres textos.* Barcelona: Barcanova, 1993. Publicat originàriament el 1976 en el diari *Avui,* aquest article va ser traduït per mi al castellà mateix i publicat en la revista de Tenerife *Baile del Sol*, 2 (1988).

2. Fernando Savater. «La Banda Baader-Meinhof: el final de la partida». *El Viejo* Topo, 15 (des. 1977, pp. 36-38).

3. Veure: Maria Aurèlia Capmany. *Preguntes i respostes sobre la vida i la mort de F. Layret, advocat d'obrers*. Barcelona: Diputació Provincial de Barcelona, 1992. Però sobretot: Joaquim Ferrer. *Francesc Layret (1880-1920).* Catarroja: Afers, 1999.

4. Andreu Nin. *Els moviments d'emancipació nacional*. Barcelona: Proa, 1935. Es pot consultar a la següent adreça: www.marxists.org/catala/nin/moviments/index.htm

5. I per rematar aquest tema, veure l'article del gran Eduardo Jordá titulat «¿Nacionalistas de izquierdas?» (*Diario de Mallorca*, 22-11-03, p. 45). És un article impagable, d'aquells que de tant en tant ens regala aquest tipus acomplexat que es diu Kordà, i que diu que es pot ser nacionalista d'esquerres a Bolívia, però no a Catalunya. I a Espanya suposo que també, no, Kordà? Valga'm Déu!

6. Joan Peiró. *Perill a la reraguarda*. Barcelona: Altafulla, 1987.

7. Juan Carlos Beas i Manuel Ballesteros. *Magonismo y movimiento indígena en México*, 1997. www.laneta.apc.org/magon/mymovind.htm

8. Mijail Bakunin. *Escritos de Filosofía política*, 1. Madrid: Alianza, 1978. p. 312.

9. Mijail Bakunin. *Escritos de Filosofía política*, 2. Madrid: Alianza, 1978. p. 24.

10. Henri Arvon. *El anarquismo en el siglo XX*. Madrid: Taurus, 1981, pàg. 59, 60, 72.

11. Bakunin en el Congrés de la Lliga per la Pau i la Llibertat de 1867. Citat en *Anarquisme i alliberament nacional*. Barcelona: El Llamp, 1987. p. 86.

12. Ramón Liarte en la introducció del llibre de Pi i Margall, *Las Nacionalidades*. Barcelona: Producciones Editoriales, 1979. p. 12.

13. Joan Fuster, *Op. cit.*

NACIONALISTES? NO, GRÀCIES!

Benvolgut *Subcomandante* Flaquer,

Li agraeixo que eviti, maldament a vegades amb poca fortuna, els atacs *ad hominem*, de la mateixa manera que li quedo reconegut, i ho dic sense ironies, que s'hagi pres tantes molèsties a cercar punts de debats per intentar precisar la seva postura i per criticar la meva.

Per acabar amb els *affaires* personals, li faig l'observació que sóc cap «filòsof», ni amb cometes ni sense, com tampoc no sóc cambrer. Em limito, amb poca traça i gràcia, a fer classes de filosofia i a servir copes, tot plegat coses molt diferents. Tal vegada un futur nacionalista ofès per mi citi alguna altra dedicació meva, com la que més em complau: ser pianista en un bordell; però de moment estic sense plaça, és clar que com a «bufó en la cort dels porcs» qualsevol dia d'aquests m'accepten. Els en tindré informats. En tot cas espero que ningú no m'acusi d'ociós.

Estic d'acord amb vostè només en una cosa: m'he d'explicar. Intentaré de fer-ho, el que passa és que així com vostè es pensava que el nacionalisme era compartit per tothom més o menys llibertari, jo suposava que la crítica des de l'anarquisme al nacionalisme basc o català ja s'entenia que comportava una crítica a tota forma de nacionalisme i/o patriotisme. Ja ho veu, els dos ens equivocàvem.

Algunes precisions cenetistes

Sobre el pretès caràcter nacionalista espanyolista que vostè, i tants d'altres nacionalistes, atribueix a la CNT, voldria fer algunes observacions.

Sembla ser que quan en 1910 es va voler legalitzar el nou sindicat creat a Barcelona amb la participació de molts i diversos sindicats i agrupacions obreres d'arreu l'Estat espanyol, la primera intenció era donar-li el nom de Confederació General del Treball, doncs s'assumia el sindicalisme revolucionari de la CGT francesa, però a causa de l'existència d'unes lleis que aleshores exigien per a la legalització la referència a *la nació*, es va optar per dir-li *Nacional* al nou sindicat.

De totes maneres el moviment llibertari mai no va estar content amb aquesta denominació, que no s'adeia amb el seu caràcter internacionalista, i amb certa conya es deia que, de fet, les sigles volien dir: «Company No Treballis», la millor denominació possible d'un sindicat, no li sembla? Perquè, què em diu de la «T» de *Treball*? Consagra la maledicció bíblica del treball, que ja per etimologia indica l'instrument per infligir martiri als esclaus. I fins i tot la «C» de *Confederació* sobra, perquè en rigor confederació no és un conjunt de federacions, com volem entendre-la, sinó una mena d'ens que implica una unió jerarquitzada i vertical que no lliga amb el fet llibertari. Si fins i tot les caixes d'estalvi estan confederades! Ja ho veu, no n'hi ha cap, de sigla, que no emprenyi en aquesta CNT a la qual, no obstant, no volem renunciar per qüestions ja èpiques.

Poc després de la mort de Franco, en tornar a legalitzar-se el sindicat llibertari es va obrir de bell nou el debat de les sigles, i recordo que es va arribar a proposar que la «N» signifiqués *Natural*, així, com si fos un iogurt, però és que llavors la cosa tampoc no millorava. *Natural del Treball*, quin disbarat! El treball quedava legitimat com quelcom innat, natural, determinat per ordre biològic, ocultant doncs la veritat del seu origen, la invenció sinistra que és i que té com a finalitat sotmetre els éssers humans i prendre'ls la vida; just al contrari del que busca l'anarcosindicalisme, que, en paraules de Salvador Seguí, *el noi del sucre*, és no lluitar «per una pesseta de més o per una hora de menys, sinó ensenyar com és pot defensar la vida».

Fixi's que la FAI ja va evitar fer referència nacional amb aquesta «I» que indicava *Ibèrica* i alhora permetia incloure les terres lusitanes. Aquesta «I» es va mantenir també en la posterior organització, la Federació Ibèrica de Joventuts Llibertàries (FIJL). És clar que, per algun possible i no desitjable *celta corto*, o per algun reivindicador del fet diferencial d'Atapuerca, la «I» resulti ibericista... De fet el comitè de representació de la FAI es deia Comitè Peninsular, però, valga'm Déu!, sense amb això voler menystenir els pobles insulars...

A vostè també li molesta que la CNT estigui organitzada en regionals, i veu en això un tret espanyolista. Doncs és just al contrari. No es tracta d'aquell regionalisme polític de les forces conservadores, sinó d'aquell que fa referència al caire internacionalista del moviment llibertari, que no admet nacions ni pàtries per a dividir els humans i fer-los masses fanatitzades pels lligams sentimentals d'adscripció a la terra, com volen tots els estatistes que en aquest món són; un regionalisme que apel·la a la voluntat d'internacionalisme originària del socialisme entès en termes genèrics com el moviment anticapitalista que es va engegar al segle XIX. Ben palesa va quedar aquesta característica antinacionalista del moviment obrer i socialista en la creació de la Primera Internacional. Justament aquest fet era dels pocs compartits per totes les forces socialistes. El mateix Marx va sempre desconsiderar el nacionalisme per entendre que era una construcció artificiosa creada i impulsada per la burgesia a fi i efecte de sotmetre els treballadors a unes arrels que els lliguessin, per això serveixen les arrels, i impedir-los de reconèixer-se per damunt d'elles en valors universals com el de la igualtat. I vés per on, valga'm Déu!, amb la creació de la Segona Internacional, tot això va començar a fer figa, i els partits socialistes es feren nacionals i van acabar apuntant-se a la defensa de les nacions dels seus patrons en la Primera Guerra Mundial. Ser alemany era més important que ser socialista, obrer o simplement ésser humà. Aquella guerra nacionalista i capitalista va acabar d'enfonsar l'internacionalisme. Els anarquistes d'aleshores i les restes del naufragi socialista internacionalista van anar a les presons o els van enviar forçats a combatre a primera línia de batalla a fi i efecte que els obrers francesos matessin obrers alemanys.

La Primera Internacional estava organitzada en regions, no en nacions, i la CNT manté encara aquesta denominació amb molta honra i coherència.

Els «botxins de la revolució»

S'entreté vostè a citar casos de col·laboració entre els nacionalistes i els llibertaris. Cita Francesc Layret, i podria citar també al mateix Lluís Companys, que va fer d'advocat de cenetistes durant els anys del pistolerisme patronal i que va ser reclòs a La Mola de Maó en companyia dels llibertaris més destacats de l'època. Van ser molts els

cenetistes que es van apuntar també a Esquerra Republicana de Catalunya; jo vaig tenir la sort de conèixer-ne alguns, però ara no em puc entretenir a comentar-ho. Voldria anar directe al gra i fer esment d'un error que comet vostè i que també va cometre el senyor Alcaraz en la seva carta. Assenyalen vostès que nacionalistes i llibertaris van lluitar plegats contra l'*Alzamiento Nacional* de Franco i la seva bandera: «la bandera dels botxins de la República, la bandera dels botxins de la revolució llibertària, la bandera dels botxins de Catalunya». Doncs miri, quan Franco va guanyar la guerra, la revolució llibertària ja havia estat gairebé aniquilada, i no per ell, sinó per la contrarevolució interna que es va produir dins del cantó antifeixista, encapçalada pel Partit comunista i seguida per totes les forces nacionalistes i socialistes. El general comunista Lister va entrar a sac a les col·lectivitats d'Aragó per desfer les col·lectivitzacions i durant els fets de maig del 37 els nacionalistes catalans, el patriota Lluís Companys inclòs, es van posar del costat de les barricades on es defensava la contrarevolució. No sembla que li importés gaire obrir una guerra dins de la guerra, cosa que només podia beneficiar Franco. Tots contra la revolució llibertària que majoritàriament estava fent el poble català. Només el POUM es va unir als revolucionaris, tots els altres preferiren tornar les fàbriques als seus veritables amos, els burgesos, els veritables amos de la nació, és clar. I Franco fregant-se les mans de goig. Perquè els estatistes s'entenen tots per raons d'Estat. Ni els comunistes ni els socialistes ni els nacionalistes catalans d'ERC van respectar la revolució popular llibertària, i tot posant en perill la guerra, van iniciar el cop contrarevolucionari. Malmesa va quedar la revolució, però els llibertaris van tenir el seny de no trencar el front comú antifranquista, tot i que sembla ser que «els botxins de la revolució» s'estimaven més arriscar la victòria en la guerra engegant les hostilitats armades contra la revolució, i posant en marxa les repressions brutals i sinistres portades a terme pel Partit comunista amb el vistiplau de les forces institucionals de la Generalitat, que els deixava cometre, entre altres vileses, l'assassinat d'Andreu Nin, vés per on... Així que abans que Franco posés la bandera *rojigualda* a Barcelona, els nacionalistes catalans van fer onejar la senyera, les quatre tabarres, al costat de les barricades on estaven els «botxins de la revolució llibertària», i a les presons on es va tornar a torturar. Aquella Catalunya a la qual va retre homenatge Orwell, va ser assassinada pels que enarboraven la senyera, i pels comunistes, molt respectuosos amb el fet nacional, sempre que els vagi bé i els convingui. Molts dels companys d'Orwell moriren sota les tortures a les presons de la Generalitat, on flamejava la quadribarrada.

Bakunin, passió revolucionària i contradicció

Fins el present tota la història humana no ha estat més que una immolació perpètua i sanguinària de milions de pobres éssers humans a una abstracció despietada qualsevol: Déu, Pàtria, Poder de l'Estat, Honor Nacional, Drets Històrics, Drets Jurídics, Llibertat Política, Bé Públic.

M. A. Bakunin

Vostè fa molt bé a citar els textos on Bakunin defensa els conceptes de nació i d'autodeterminació, i podria fins i tot citar-ne els que fan referència a les pàtries. Seria més difícil trobar textos semblants en altres pensadors importants de l'anarquisme. Els llibertaris no som seguidors de persones. Jo no conec bakuninistes ni malatestians ni kropotkinians, sinó anarquistes. I per tant les

aportacions que es van fent al *corpus* teòric llibertari són per a ser discutides, no per a ser seguides acríticament.

Certament Bakunin és una figura cabdal de l'anarquisme, però les seves contradiccions no tenen perquè ser les de l'anarquisme. Precisament es contradiria l'anarquisme si volgués dedicar-se a alliberar nacions, «una abstracció sanguinària en nom de la qual s'han immolat els pobres éssers humans». Es tracta d'alliberar éssers humans de les abstraccions i categories que impedeixen el lliure desenvolupament i no de lligar-los o relligar-los amb les seves suposades pròpies arrels, condemnar-los a identitats deterministes.

La «gràcia» de Bakunin és que va ser un home amb virtuts i amb defectes polítics colossals, guiat per la passió revolucionària. Per tal de fer la revolució era capaç d'aliar-se amb qualsevol. De fet, abans de fomentar la proposta política llibertària, cosa que farà els seus darrers deu anys de vida, va impulsar revoltes contra el tsarisme i l'Imperi austrohongarès, es va apuntar al panslavisme, a la maçoneria i on convingués. Però les cites que vostè fa són oportunes. Per a Bakunin, influït per nacionalistes com Mazzini i Garibaldi, la nació i la pàtria eren un sentiment natural que els Estats volien apropiar-se per al seu profit i utilitzar-lo per sotmetre els pobles. Es podia, doncs, segons Bakunin, alliberar les nacions dels Estats. Però al mateix temps Bakunin també va fonamentar les possibilitats de transcendir l'ordre nacional per arribar a un àmbit superior i més important. S'ha de tenir en compte que va ser sempre un hegelià d'esquerres, i, per tant, la humanitat era tota ella un mateix subjecte. Sense humanitat universal no hi havia allò que els ideòlegs del romanticisme de primers del segle XIX deien *esperit del poble*. Va ser Bakunin qui, corregint Rousseau, va dir que la llibertat no s'acaba on comença la de l'altre, sinó que la d'altre n'és la condició de possibilitat de la meva. La humanitat és un tot universal que es reconeix en cada una de les parts. Aquell lema de l'anarquisme vuitcentista: «La família, la humanitat; la pàtria, el món sencer», expressa també l'ideal bakuninista, tot i que Bakunin es troba en la contradicció de creure que la nació és un sentiment natural, és a dir, pur, innat en la vida dels humans. I aquest és un error com un cove, sobretot en un hegelià com ell. És natural tenir sentiments, però l'objecte on projectar aquests sentiments és un fet cultural, això és, una creació que depèn de la societat, de l'època, etc. La fabricació dels objectes on

projectar els sentiments és una de les tasques fonamentals dels discursos de dominació política, que volen arribar a fer-nos automatitzar i passar com a naturals i innats els seus propòsits. Precisament perquè les nacions no són naturals n'hi ha qui s'entossudeix tant a afirmar-ho. L'existència dels nacionalistes i patriotes demostra la no naturalitat de la nació i la pàtria. Si fossin naturals, ells ja no haurien d'existir. No vulgui saber quantes vegades ens fan sentir els himnes, de quants de llocs ens pengen les banderes, quant d'interès a fer-nos una identitat... Què poc natural ha de ser!

El Bakunin que pel que fa a aquest tema m'interessa és aquell que, contra el nacionalisme que ell mateix defensava, sabia veure la necessitat de deixar-lo de banda i ens deia: «Hem de col·locar la justícia humana i universal per sobre de tots els interessos nacionals».

Un got, un tassó. Catalans i lacandons

Reprodueix vostè un argument que d'un temps ençà he vist esgrimir davant la meva perplexitat. Ara resulta que els catalans i els bascos són com els maputxes o els indis de la selva Lacandona, i vostè mateix fa la humorada —suposo— de dir-se *subcomandante*. Però home, no se m'enfadi si li dic que això és deliri, deliri i burla. Quan des del moviment llibertari fem costat i intentem de donar suport a la lluita d'aquests indis, o com se'ls vulgui dir, no és en defensa de la seva maputxitat, sinó per ajudar-los que gaudeixin de pous d'aigua potable, de medicaments bàsics..., per intentar evitar que siguin exterminats, perquè puguin viure, com a indis maputxes o com els doni la santa gana. Quan intentem d'ajudar un magribí que pugui guanyar-se la vida entre nosaltres, no és perquè sigui magribí i musulmà, sinó perquè és un ésser humà i fins i tot tal vegada pot deixar de ser seguidor d'Al·là, fer-se ateu i enviar a fer punyetes la identitat magribina. Miri, només hi ha races pels que fan del color de la pell un fet diferencial i una identitat, sinó, no n'hi ha, de races, perquè la pell no ha de ser una frontera. De la mateixa manera que només n'hi ha, de nacions, per a aquells que van a la recerca de les identitats pures furgant en la història tot buscant allò que aquesta no pot donar, identitats. Si alguna cosa ensenya la història és el comú. La història és el camp del que és contingent i aleatori, no pas el de la immaculada concepció de les ètnies. El projecte llibertari és aquell que vol viure lliurement entre iguals en un món sense fronteres, on no hi hagi estrangers. I, perquè és lliure, ha de ser òbviament plural. La pluralitat sempre és bona i s'ha d'afavorir com a expressió de vida. Els éssers humans ens hem de reconèixer pels valors que defensem, per damunt dels determinismes racials, biològics o ètnics. Enfront de l'uniformisme de la globalització mercantil i autoritària no es pot posar un món d'identitats fixades per tradicions, gastronomies o biologismes, perquè és justament el contrari de la llibertat el fet de voler lligar els humans sota aquestes làpides d'identitats fixes i fixades en la nit dels temps. La llibertat és un projecte obert protagonitzat per éssers no sotmesos ni llastrats, sinó que tenen la voluntat de construir-se ells mateixos partint del que han trobat, però no per sotmetre's a allò que la natura i els temps han fet d'ells. La identitat és una làpida, i el nacionalisme és la religió dels Estats.

Intentar de fer la comparació entre catalans i bascos, i els pobles condemnats a la mort, és un deliri anorèxic. Ja sap, com el d'aquelles noietes que pesen trenta quilos i es veuen grasses, però vostès a l'inrevés, tenen el gruix occidental del primer món i es veuen magres com esquelets. Ja poden anar amb compte, perquè l'anorèxia és un ofuscament mental que duu a una pèrdua de sentit de la realitat i que sol tenir un final d'autoimmolació.

El reduccionisme nacionalista

Vostè em diu espanyolista. Doncs, s'equivoca, jo sóc del Barça, i això sí que és una creu! Ara, si vostè es referia que sóc partidari de la nació espanyola, doncs, s'equivoca també, i s'equivoca perquè no té cap manera de saber-ho, ja que jo no recordo haver dit mai que sóc d'alguna nació; per tant, per què em diu espanyolista i no camerunista o emiratoarabista? Perquè si les nacions es poguessin escollir, jo podria ser surinamista. El que deu passar és que això no es deu poder escollir. I com que la llibertat serveix per escollir, resulta que pel que fa al nacionalisme no hi cap llibertat d'elecció. Si has nascut a Barcelona, com és el meu cas, doncs ets català, i si no ho vols ser, és que ets espanyol. Aquest és l'argument reduccionista. I si jo digués que tampoc vull ser espanyol, aleshores m'aplicarien aquell reduccionisme marxista depurat per J. P. Sartre, el papa de les esquerres d'abans, segons el qual jo seria un espècimen *objectivament espanyolista*, ja que el no voler ser català impossibilita a un nascut a Barcelona a ser no espanyol. Sartre ho aplicava a les dretes i a les esquerres. Si criticaves el totalitarisme soviètic, com va gosar de fer Albert Camus, volia dir que feies el joc a les dretes, al capitalisme, tot i que et declaressis llibertari, com feia Camus, objectivament eres partidari del Gran Capital. És clar, jo ja puc dir que no vull ser espanyol, com puc dir missa, em faran el mateix cas: objectivament faig el joc a la nació enemiga. Per això vostè ha dit que jo era espanyolista! Entre els centenars de possibles nacions, jo era espanyolista, i ho ha dit sense consultar les meves preferències nacionalistes, que podrien abraçar aquests centenars de nacions. Però no, vostè afirma que jo sóc espanyolista perquè no creu que jo tingui la potestat d'elegir nació, perquè la nació no es tria, és ella la que t'elegeix. Quina sort tenir coses que ens determinen tant i que no podem triar ni que cal pensar-hi! Ja tenim el sexe, la raça i ara la nació. Maldament neguis i reneguis de les races objectivament ets negre quan has nascut amb pell fosca, i si no vol ser-ho, fas objectivament el joc als blancs. Els que han nascut a Viella i no volen ser aranesos, són objectivament catalanistes, és clar. Per tant no serveix de res que jo li digui que no sóc espanyolista i que les nacions amb les seves senyeres, himnes, danses, atletes, i mapes pintats de coloraines em produeixen fàstic, no té cap importància, perquè jo, per a un nacionalista català o basc, sóc espanyolista. Doncs bé, vostès, els *subcomandantes* catalanistes, segueixin posant-se els passamuntanyes o les plomes, si tant els complau, que jo seré sempre per a vostès el *rostre pàl·lid* que des de la barra del bar on faig feina els servirà l'*aigua de foc*.

Ignasi de Llorens

Postdata: Quan ja havia acabat d'escriure aquesta resposta a l'article del *Subcomandante* Miquel Flaquer, hem rebut un afegit a la seva carta on, en forma de nota, critica un article d'Eduardo Jordà que no he tingut la sort de llegir. No obstant això, pel títol, sembla molt prometedor, i el fet d'haver-se guanyat un improperi del *subcomandante* augmenta encara més la meva simpatia pel senyor Jordà.

ANTI ©: Si t'interessa piratejar alguna cosa d'aquest butlletí, no te'n tallis! Això sí, no t'oblidis si és possible de citar-ne la font d'informació.

L'Ateneu Llibertari Estel Negre només es responsabilitza dels articles sense firma o dels signats expressament per aquest col·lectiu. Les altres col·laboracions, personals o de grups, signades amb noms reals o ficticis, són responsabilitat exclusiva dels seus autors.

LLEGEIX, AJUDA I DIFON EL *BUTLLETÍ ESTEL NEGRE*: Això que tens a les mans no és cap objecte de consum. Si ja l'has llegit, no el llancis, passa'l a algun o alguna col·lega. També us hi podeu subscriure per 12 números fent-nos arribar 6 € (o 12 € si voleu fer una subscripció de suport) i nosaltres us enviarem el butlletí a ca vostra.

A S S E M B L E E S

***Ateneu Llibertari Estel Negre*: dijous a les 20.30 hores a l'Ateneu**

***CNT-AIT*: dimarts a les 20.30 hores a l'Ateneu**

==========

U N A F O R M A D E C O L · L A B O R A R

El *Butlletí Estel Negre* és obert a tothom. Desitgem i volem que tots i totes hi col·laboreu amb articles, notícies, comentaris, dibuixos, etc., i també en la seva distribució i difusió. Enrotlleu-vos-hi!

==========

A L T R A F O R M A D E C O L · L A B O R A R

Amb aquest butlletí, i amb l'Ateneu en general, hi podeu col·laborar d'una forma econòmica, imprescindible per al seu funcionament, ingressant les quantitats que vulgueu en el compte corrent de *La Caixa* número 2100-0150-66-0103123620.

Sabem que aquestes retxes seran ben acollides, per la qual cosa us adonem les gràcies per endavant. Salut!

ATENEU LLIBERTARI ESTEL NEGRE

➲ L O C A L:
Palau Reial, 9, 2on (Ciutat)

➲ P E R M A N È N C I E S:
De dilluns a divendres
de 19 a 22 hores

➲ T E L È F O N: (971) 726461

➲ F A X: (971) 716391

➲ E-MAIL:
estelnegre@nodo50.org

➲ C O R R E S P O N D È N C I A:
Apartat de correus 1566
07080 Ciutat de Mallorca
Illes Balears